

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Камен Димитров Петров
УНСС - град София, факултет „Управление и администрация“
Научна специалност „Народно стопанство (Геоикономика и регионално развитие)“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 4.4 Науки за земята (**Икономическа и социална география – пространствено и регионално развитие**)

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД-38-115-18.02.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: Мирослав Валентинов Златев

Тема на дисертационния труд: **РОЛЯТА НА ИНОВАЦИИТЕ ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ (ПО ПРИМЕРА НА СЛОВЕНИЯ)**

1. Информация за дисертанта.

Дисертантът Мирослав Валентинов Златев е роден на 10. 08.1989 година в град Казанлък. Той е завършил магистърска степен през 2016 година по специалност „Регионално развитие и управление“ в СУ Св. Кл. Охридски“. Упражнявал е трудова дейност в периода 2017-2018 година към КНСБ в качеството си на „младши експерт“. След 31.01.2018 г. се обучава в докторска програма към катедра „Регионална и политическа география“ под научното ръководство на проф. д-р П. Стоянов и доц. д-р Н. Попов. Отчислен е с право на защита със заповед №РД 20-538/22.02.2021 г. считано от 02.01.2021 година, след като успешно е изпълнил индивидуалния си план и положил необходимите изпити.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Структурата на дисертационния труд се състои от увод, четири глави и заключение с общ обем от фигури и текст 210 страници. Отделно са включени списък на използваната литература и приложения. В библиографската справка са посочени 337 източника на кирилица и латиница, специализирана литература, периодични издания, нормативни актове и стратегически планови документи. Към литературата са прибавени и 36 интернет адреса на сайтове, използвани в хода на изследването. Дисертацията съдържа 8 таблици, 29 фигури и 30 приложения. Важно е да напомним на автора, че спрямо предмета на изследването заслужават внимание и концепцията за ендегенния (вътрешен) растеж. Тя се появява през втората половина на миналия век като най-ярък принос имат двама учени – Ромър (Romer) и Лукас (Lucas). Като отправна точка в техния модел служат доста по-ранните изследвания на теоретиците в областта на икономическия растеж, сред които може да споменем имената на Рамзи (Ramsey), Кас (Cass), Коопманс (Koopmans) и Шумпетер (Schumpeter). При един от вариантите на концепцията, именно иновациите са основна ендегенна сила на растежа, както при Шумпетер (Shumpeter, 1947). В увода е аргументирана мотивацията на докторантката за избора на темата на дисертацията, посочена е актуалността и важността на проблема. Формулирани са целите и конкретните задачи на изследването. Що се отнася до формулировката на целта на

дисертационното изследване, то тя е доста амбициозно формулирана, но ми се струва малко раздвоена по отношението на разработването и прилагането на иновационни мерки(политики) от една страна и регионалното развитие от друга в един по-широк план на ракурс между Словения и България. Факторните условия са основно понятие, според което иновациите влияят върху способността на фирмите да бъдат иновативни и конкурентни с висока степен на адаптивност към промените в системата. Трудът започва теоретичната част с иновациите. Можем да приемем, че са идентифицирани същността и спецификите на иновационните индустрии, техните субекти и форми на развитие и финансови аспекти. Текстът е сполучливо онагледен с таблици, фигури и голям брой приложения – собствени и от други източници, коректно цитирани, които способстват за по-лесното му възприемане и вникване в същността на изследването. На практика втора глава също има своите достойнства, но определено по-слабата част на анализа е в параграфа свързан с оценка на ефективността при използването на иновации в регионалната политика. Само една бележка под формата на „учещи региони“(102 стр.), често се има предвид при самото реализиране на нова регионална политика да се трупат съответния опит и практика, което да показва доколко имаме натрупан капацитет и опит от самата териториална единица. Мога да подчертая, че в теоретичните концепции авторът е леко разностилен, виждам фокус върху едни или други причини, най-вече поради по-високата рентабилност на инвестициите, обосновават концентрацията на производството в поразвитите региони, но ми липсва в достатъчна степен философията на проблема. Най-малкото, защото може да се отбележи, че липсват категорични емпирични факти, които да доказват тази по-високата рентабилност. Трета глава е озаглавена като „Приложение на иновациите в развитието на Словения – общи концептуални и регионални аспекти“, по-удачно би било тази глава да се озаглави като „Социално-икономически анализ на регионалното развитие на Република Словения“, което по-същество е представено, от географска и икономическа гледна точка. В допълнение частичния допир с НИРД е допълнителен аргумент за търсене на баланс спрямо теоретичната рамка на настоящия труд. Чак във фигура №26 се представят графично инвестиционни аспекти на проблемите. Според автора „Най-значимите технологични компании са показател на това в какво най-силно иновира Словения според пространствените връзки на урбанистичните ядра и връзките със съседни страни, показани на фиг. 21., но фигура №21 е озаглавена „Видове програми за финансиране на НИРД за период от 10 години в Словения (в млн. евро)“. Необходимо е прецизиране на текста и по-цялостен подход при представяне на подобни аргументирани становища. За по-добра систематизация на източници би било подходящо отделно да са посочени интернет източниците, официалните документи, източниците на статистически данни. По нататък в изследването има също неща, които могат да намерят по-добро решение, например четвърта глава може да се изведе като „Сравнителен анализ и оценка на териториалния потенциал между Словения и България“. В тази част труда има нужда от тази рамка, която да представи хронологически пътят на двете държави и инвестиционния процес в отделните региони на страната. В четвърта глава е приложен модел на разходи – ползи, свързан с данни за развитието на Словения, които могат да се приложат успешно за развитие на България, по смисъла на темата на дисертационния труд. Направени са SWOT анализи във връзка с разглежданите национални стратегии за иновациите и конкурентоспособността и изменението, което Р България постига. В заключението автора е направил опит да осмисли труда си. В заключение считам, че дисертационния труд има своите качества да бъде успешно защитен и аз приемам в

задоволителна степен удовлетвореността си от настоящия труд. Подчертавам положителната си оценка, макар, че може трудът да добие още по-качествен характер и острота.

3. Оценка на дисертацията и получените научни и научно-приложни резултати

Представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на законовите изисквания – той е свидетелство, че авторът има и притежава познания по темата иновациите за регионалното развитие по примера на Словения. Авторът познава теорията и академичната литература, но има и някои автори, които е пропуснал, макар, че те са водещи тази област. Виден е стремежът на автора да реализира и осъществява научни и приложни изследвания. В дисертацията е представена методологията, по която е направено измерването на иновациите от гледна точка различията и е извършена относително семпла количествена оценка на примера на Словения и в контекста на България. Можеше по-грижливо да се подходи в сравнителен план, както например е под ходено към цялостния социално-икономически анализ на Словения в трета глава. В заключение, общото впечатление е, че докторантката има необходимите знания по темата на дисертацията, умения да анализира, да прави констатации и обобщения. Предвид фокуса на изследване и интердисциплинарния подход можем да приемем положително като цяло този дисертационен труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите на докторантката са по-скоро в научно-приложното поле и по-малко от научен характер. В тази посока отчасти бих се съгласил, че анализът на причините за регионалното развитие и въздействието на иновациите са основополагащи само за развитието на Словения, по-скоро иновациите, както и на значението могат да играят съществена роля за интеграционния процес със съответното качество на прилагането на политики за регионално развитие (Те могат да постигнат необходимия изтеглящ ефект). Осъществена е първата поставена задача за задълбочен теоретичен анализ на разглежданата проблематика, приемане адекватна на защитаваната теза теоретична основа и най-важното в теоретико-научен аспект - създаване на коректна методологическа рамка, чрез която да се защитават изследователската теза и изведените хипотези. Изпълнени са и другите задачи в най-общо план. В тази посока можем да приемем, че този фокус има своята полезност и добавена стойност като изследване. На практика за логиката на дисертацията има какво да критикуваме като необходим образователен елемент, но по своята същност проблемите с иновациите в този аспект е трудно да се определи доверителното поле на изследването, а там и по-зряла оценка на получените резултати. Несъмнено развитието на иновациите е дисертабилно поле, но в българския вариант, не е ясно кой, ще доминира, публичния сектор, бизнеса или войната.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Мирослав Валентинов Златев е представил 3 (три) публикации, свързани с темата на дисертацията. Две от тях са доклади (като едната е в съавторство), а третата публикация е статия посветена на проблемите по дисертационния труд в по-общ вид.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията, подготвен е грижливо и дава представа за дисертационния труд, неговите цели, задачи и резултати. Като бележка, че публикациите се поставят накрая, а не някъде в автореферата.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към всеки дисертационен труд е възможно да бъдат отправени критични бележки. Предварително правя уговорката, че те са добронамерени и целят да предизвикат размисъл по повдигнатите въпроси. Право на автора е да ги приеме или да не се съгласи с тях. Изследването страда до известна степен от недостатъчно очевидни логически връзки между теоретичната и доказателствена част, особено във втората глава. Трудно се откроява мнението на докторанта, след направените прегледи и обзори. Частично е накърнена прецизността и задълбочеността на авторското изследване в перспектива. В тази посока имам два въпроса към него:

1. Счита ли авторът, че с оглед практико-приложния характер, в геополитически аспект е подходящо да се приложи и PEST анализ на иновационната активност и възможностите за провеждане на конвергентна политика в Словения и респективно България?
2. Как бихте оценили иновативното развитие на Словения в контекста на очертаващата се нова зелена сделка в рамките на Европейския съюз?

Тези бележки не омаловажават теоретичните, методологичните, изследователски и практико-приложни резултати на представения в обявената защита дисертационен труд. В своята цялост той притежава качествата на такъв по смисъла на ЗРАСРБ и ПЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“.

8. Заключение

В заключение приемем, че представеният дисертационен труд от **Мирослав Валентинов Златев** е със съответната доближаваща се висока степен на завършеност с подчертан интердисциплинарен характер, добри получени научни резултати възможност за практико-приложен характер на изследването. **Това, както и всичко посочено по-горе, ми дават основание да гласувам „за“ и да препоръчам на членовете на научното жури да гласуват „положително“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 4.4 Науки за земята (Икономическа и социална география, пространствено и регионално развитие) на докторант Мирослав Валентинов Златев.**

Гр. София,
28.03.2022 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Камен Петров)